

Wstępny szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych¹⁾ w 2015 r.

Wyniki wstępnego szacunku produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2015 r. przedstawiają się następująco:

- **zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wstępnie szacuje się na 25,9 – 26,6 mln t, tj. od 3% do 5% mniej od zbiorów ubiegłorocznych;**
- **zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na 2,6 mln t, tj. o około 21% mniej od zbiorów ubiegłorocznych;**
- **produkcję warzyw gruntowych ocenia się na ponad 4,4 mln t, tj. o blisko 5% mniej od zbiorów ubiegłorocznych;**
- **przewiduje się, że zbiory owoców z drzew będą rekordowe i wyniosą ponad 3,7 mln t, tj. o blisko 2% więcej od bardzo wysokich zbiorów ubiegłorocznych;**
- **zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych szacuje się na niespełna 0,6 mln t, tj. o 1% mniej od zbiorów ubiegłorocznych.**

Korzystny wpływ na kształtowanie się produkcji roślinnej w bieżącym roku miały przede wszystkim:

- ✓ przeprowadzenie siewów zbóż i rzepaku w optymalnych terminach agrotechnicznych;
- ✓ na ogół dobre wyrośnięcie i rozkrzewienie roślin ozimych w końcowej fazie wzrostu jesienią 2014 r.;
- ✓ bardzo dobre warunki zimowania upraw ozimych – niewielkie straty zimowe – (zaorano tylko 0,3% zasianej powierzchni zbóż ozimych oraz 0,7% powierzchni zasianej rzepaku ozimego);
- ✓ bardzo dobry stan zasiewów ozimych wiosną 2015 r.

Niekorzystnie natomiast wpłynęły:

- ✓ niedobór oraz nierównomierny rozkład opadów w ciągu okresu wegetacyjnego powodujący rejonami nadmierne przesuszenie gleby;
- ✓ małe wykorzystanie kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego;
- ✓ wyższy niż w ubiegłym roku areal uprawy zbóż jarych posiadających niższy potencjał plonotwórczy.

Warunki agrometeorologiczne

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie od jesieni 2014 r. do lata 2015 r.

Siewy zbóż ozimych pod zbiory 2015 przeprowadzano na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych i do końca drugiej dekady października siewy zakończono. Dobowe wahania temperatury powietrza w listopadzie sprzyjały hartowaniu się roślin. Pomimo niedoborów wilgoci w okresie siewów i wschodów zboża ozime weszły w okres zimowego spoczynku na ogół w dobrej kondycji. Przebieg pogody w miesiącach zimowych (grudzień, styczeń, luty) nie stwarzał na ogół zagrożeń dla upraw ozimych, chociaż wysoka, jak na miesiące zimowe temperatura powietrza

¹⁾Informacja zawiera wyniki wstępnego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, warzyw gruntowych i owoców a także I pokosu traw łąkowych oraz oceny stanu plantacji ziemniaków i buraków cukrowych, opracowane na podstawie ekspertyz przeprowadzonych na początku lipca.

Oceny dokonano w oparciu o:

- ekspertyzy rzeczoznawców GUS (od szczebla gminnego) opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów,
- sprawozdawczość gospodarstw osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej,
- badania stanu roślin uprawnych wykonane w Instytucie Geodezji i Kartografii.

powodowała zakłócenia w ich zimowym spoczynku. Pod koniec lutego w niektórych rejonach kraju obserwowano początki ruszenia roślin, a lokalnie rozpoczęto pierwsze prace polowe. W drugiej połowie marca przystąpiono do siewów zbóż jarych. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin. Występujące w ciągu pierwszej i drugiej dekady kwietnia chłodne dni z niedoborem opadów hamowały tempo wzrostu i rozwoju roślin. W wielu rejonach kraju obserwowano znaczne przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu, a potrzeby wodne upraw nie były w pełni zaspokojone. Niedobór opadów deszczu w maju przyczynił się do zmniejszenia zasobów wody w glebie. Wzrost zbóż ozimych i jarych w okresie ich największego zapotrzebowania na wodę przebiegał w niektórych rejonach Polski w warunkach niedostatecznego uwilgotnienia gleby. Warunki wegetacji i przeprowadzania prac polowych w czerwcu były zróżnicowane, głównie ze względu na niedostatek opadów oraz duże ich zróżnicowanie regionalne. Pogłębiający się jednak w ciągu miesiąca niedobór opadów, miejscami znaczny, przyczynił się w wielu rejonach kraju do wyczerpywania zasobów wilgoci w glebie. Największe nasilenie znacznego przesuszenia wierzchniej warstwy gruntu wystąpiło w środkowej, środkowo-zachodniej i środkowo-północnej części Polski. Stan wielu upraw występujących w tych rejonach (szczególnie zboża jare i rośliny strączkowe), zwłaszcza na glebach słabszych, uległ w czerwcu znacznemu pogorszeniu. W lipcu, w całym kraju trwało dojrzewanie rzepaku i rzepiku oraz zbóż ozimych i jarych, a notowane w pierwszej połowie miesiąca opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Przewiduje się, że nastąpi spiętrzenie prac żniwnych z powodu dojrzewania wszystkich gatunków zbóż jednocześnie, a pogoda będzie miała decydujący wpływ na wielkość i jakość uzyskanych zbiorów.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2014 r. do wiosny 2015 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ^{b)} 2014				
Wrzesień	14,7	1,8	52,1	92,0
Październik	10,0	1,7	32,5	74,3
Listopad	5,4	2,4	18,9	46,8
ZIMA^{b)} 2014/2015				
Grudzień	1,0	1,2	44,8	109,4
Styczeń	1,3	3,1	45,0	142,9
Luty	0,8	1,7	10,9	38,0
WIOSNA^{b)} 2015				
Marzec	4,8	2,1	39,7	117,6
Kwiecień	8,1	0,7	28,9	72,4
Maj	12,6	-0,4	57,4	94,6
LATO^{b)} 2015				
Czerwiec	16,2	0,4	42,2	56,2

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000 b) średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Zboża

Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2015 r. wynosi około 7,2 mln ha¹, z tego:

- ✓ pszenicy około 2,4 mln ha,
- ✓ żyta około 1,0 mln ha,

¹ Powierzchnię zasiewów upraw rolnych i ogrodnich ustalono na podstawie sprawozdawczości z gospodarstw rolnych i ogrodnich osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz szacunków rzeczoznawców terenowych GUS.

- ✓ jęczmienia około 0,9 mln ha,
- ✓ owsa około 0,5 mln ha,
- ✓ pszenżyta około 1,2 mln ha,
- ✓ mieszanek zbożowych ponad 1,1 mln ha.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi udział powierzchni zbóż ozimych wynosi 60,6%, a powierzchni zbóż jarych - 39,4%. W porównaniu do powierzchni z roku ubiegłego udział powierzchni zbóż ozimych zmniejszył się o 3,9 pkt. procentowego, natomiast o tyle samo zwiększył się udział zasiewów zbóż jarych.

Wstępnie szacuje się, że **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 36,2 – 37,0 dt/ha**, tj. w porównaniu do ubiegłorocznych mniej o 4,6 – 3,8 dt/ha (o 11,3% – 9,3%).

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ocenia się na 25,9 – 26,6 mln t, tj. od 1,4 mln t (o 5,1%) do 0,8 mln t (o 2,8%) mniej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 39,7 – 40,7 dt/ha, tj. o 4,4 – 3,4 dt/ha (o 10,0% - 7,7%) mniej od plonów z roku ubiegłego.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż ozimych** według szacunku wstępnego w 2015 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 46,5 – 47,5 dt/ha,
- ✓ żyto 29,0 – 30,0 dt/ha,
- ✓ jęczmień 41,5 – 43,5 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 37,9 – 38,4 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 33,0 – 34,0 dt/ha.

Zbiory zbóż ozimych wstępnie wyszacowano na 17,3 – 17,7 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na 9,1 – 9,3 mln t, tj. o 11,9% - 10,0% mniej niż w 2014 r.,
- ✓ żyta na 3,0 – 3,1 mln t, tj. o 7,0% - 10,7% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na 0,9 – 1,0 mln t, tj. o 8,9% - 4,5% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ pszenżyta na 3,9 – 4,0 mln t, tj. o 12,8% - 11,6% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ mieszanek zbożowych na około 0,3 mln t, tj. o 23,9% - 21,6% mniej niż w 2014 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 30,7 – 31,5 dt/ha, tj. o 4,1 – 3,3 dt/ha (o 11,8% - 9,5%) mniej od plonów ubiegłorocznych.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż jarych** według szacunku wstępnego w 2015 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 34,5 – 35,5 dt/ha,
- ✓ jęczmień 33,5 – 34,5 dt/ha,
- ✓ owies 26,9 – 27,9 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 30,5 – 31,5 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 29,0 – 29,5 dt/ha.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie wyszacowano na 8,7 – 8,9 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na około 1,5 mln t, tj. o 9,5% - 12,7% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na 2,4 – 2,5 mln t, tj. o 7,1% - 10,3% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ owsa na 1,3 – 1,4 mln t, tj. o 7,9% - 4,5% mniej w porównaniu do zbiorów z 2014 r.,
- ✓ pszenżyta na około 0,5 mln t, tj. o 36,2% - 34,1% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ mieszanek zbożowych na 3,0 mln t, tj. o 19,7% - 21,8% więcej niż w 2014 r.

Rzepak i rzepik

Większość plantacji rzepaku ozimego zasiano w optymalnych terminach agrotechnicznych. Mimo lokalnie opóźnionych siewów rośliny przed wejściem w stan zimowego spoczynku były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione. W czasie zimy warunki atmosferyczne nie stwarzały zagrożenia dla roślin rzepaku. W połowie marca obserwowano ruszenie wegetacji rzepaku i rzepiku ozimego, a pod koniec marca przystąpiono do siewu rzepaku jarego. W kwietniu wegetacja rzepaku przebiegała na ogół bez zakłóceń. Występujący w maju i czerwcu niedobór opadów, miejscami znaczny, utrudniał rozwój roślin.

Szacuje się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w bieżącym roku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 13% i wynosi ponad 0,8 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku wstępnie oszacowano na 2,6 mln t, tj. o około 21% mniej od ubiegłorocznych.

Stan plantacji upraw okopowych

Ziemniaki

W bieżącym roku sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór rozpoczęto w marcu. Większość plantacji (przeznaczonych na późniejszy zbiór) zostało zasadzonych w drugiej dekadzie kwietnia i pierwszej dekadzie maja. Warunki termiczno – wilgotnościowe okresu wegetacji dla uprawy ziemniaków były dotychczas niezbyt korzystne, ale jednocześnie bardzo mocno zróżnicowane regionalnie. Narastający deficyt opadów, a także nierównomierny ich rozkład lokalnie utrudniał zawiązywanie bulw, co może ograniczać plonowanie roślin. Ocenia się, że plony ziemniaków w bieżącym roku będą niższe od ubiegłorocznych, jednak ostatecznie zależeć one będą od dalszego przebiegu pogody. Stan plantacji ziemniaków rzeczoznawcy terenowi GUS ocenili w bieżącym roku na 3,7 stopnia kwalifikacyjnego tj. o 0,2 stopnia niżej od oceny z analogicznego okresu roku ubiegłego.

Buraki cukrowe

Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy buraków cukrowych będzie nieco większa od ubiegłorocznej i wyniesie około 0,2 mln ha. Siewy buraków cukrowych rozpoczęto w połowie marca, a zakończono w drugiej połowie kwietnia. Z uwagi na zmienne warunki pogodowe wschody były nierównomiernie. Majowe chłody oraz czerwcowy deficyt opadów spowalniały wegetację buraków cukrowych. Opady deszczu w lipcu zdecydowanie poprawiły stan plantacji. Obsada roślin na 1 ha wynosi 97 tys. sztuk i jest nieco wyższa od ubiegłorocznej.

W pierwszej połowie lipca stan plantacji buraków cukrowych oceniono na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,2 stopnia niżej od oceny z roku ubiegłego. Wysokość plonów buraków cukrowych będzie jednak zależała od dalszego przebiegu wegetacji.

Siano łąkowe

Stan trwałych użytków zielonych po zimie był dobry. Wiosenna wegetacja roślin warunkowana czynnikami meteorologicznymi przebiegała bez specjalnych zakłóceń, lecz nie dynamicznie. W drugiej i trzeciej dekadzie maja słoneczna pogoda pozwoliła na sprawne przeprowadzenie pierwszego pokosu siana łąkowego. Sianokosy przeprowadzono wcześniej i sprawnie, co przełożyło się na dobrą jakość siana.

Plony I pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na około 24,5 dt/ha, natomiast zbiory z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły ponad 6,1 mln t.

Warzywa gruntowe

W bieżącym sezonie warunki początkowo na ogół nie sprzyjały wegetacji warzyw gruntowych, szczególnie wczesnych odmian. Wsadzanie rozsad oraz siewy były opóźnione w porównaniu do roku poprzedniego, a wschody przeważnie słabsze (z uwagi na brak dostatecznej ilości wilgoci wiosną, zimną glebę oraz duże wahania temperatur). Rozwój roślin przebiegał często w niesprzyjających warunkach i był spowolniony. Na niektórych plantacjach, po okresie długotrwałego braku opadów, wystąpiły ulewne deszcze i konieczne było dokonanie przesiewów. Z kolei na przełomie czerwca i lipca wegetacja warzyw została zahamowana na skutek braku opadów oraz bardzo wysokich temperatur powietrza. W drugiej dekadzie lipca, w wyniku ustąpienia fali upałów oraz pojawienia opadów deszczu, warunki wilgotnościowe poprawiły się i sprzyjały dalszej wegetacji warzyw, szczególnie odmian późniejszych. Plonowanie warzyw gruntowych odmian wczesnych zostało jednak ocenione jako zdecydowanie słabsze od uzyskanego w 2014 r. O ostatecznych plonach późniejszych odmian zadecyduje dalszy przebieg pogody. Na obecnym etapie łączne zbiory warzyw gruntowych (wczesnych i późnych) szacuje się na poziomie o blisko 5% niższym od ubiegłorocznego, tj. na ok. 4,4 mln ton. Największy spadek produkcji, w porównaniu do roku 2014, przewiduje się dla warzyw kapustnych oraz korzeniowych, najmniejszy natomiast dla warzyw ciepłolubnych, dla których wysokie temperatury powietrza są czynnikiem plonotwórczym. Tegoroczną produkcję kapusty ocenia się na 1038 tys. t (o 10,3% mniej), a kalafiorów na 232 tys. t (o 5,3% mniej). Zbiory buraków zostały oszacowane na 338 tys. t (o 5,4% mniej), natomiast marchwi jadalnej na 795 tys. t (o 3,4% mniej). Produkcję cebuli przewiduje się na poziomie 632 tys. t (o 3,0% mniej), a pomidorów i ogórków odpowiednio na 260 tys. t (o 4,5% mniej) i 259 tys. t (o 2,8% mniej). Zbiory pozostałych gatunków warzyw łącznie szacuje się na poziomie nieco wyższym od ubiegłorocznego, tj. na ok. 870 tys. t.

Owoce

Tegoroczna wegetacja roślin sadowniczych przebiegała bez większych zakłóceń, pomimo nienajlepszych warunków. Drzewa i krzewy owocowe oraz plantacje truskawek na ogół przetrzymały bez znaczących strat, lecz w porównaniu z rokiem poprzednim ruszenie wegetacji było zdecydowanie późniejsze. Niekorzystnym czynnikiem, spowalniającym wegetację wiosną, był brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie, silne wiatry wysuszające glebę oraz znaczne spadki temperatury nocą. Termin i warunki kwitnienia były bardzo zróżnicowane w zależności od gatunku oraz położenia plantacji. Drzewa i krzewy owocowe kwitły przeważnie obficie, lecz w wielu rejonach zanotowano słaby oblot pszczół i warunki niesprzyjające zapylaniu (jednak zapylenie roślin sadowniczych było na ogół wystarczające). W kwietniu odnotowano lokalnie uszkodzenia kwiatów moreli i brzoskwiń spowodowane przez niewielkie przymrozki. Kolejna fala przymrozków wystąpiła w niektórych rejonach w nocy z 15 na 16 maja (spadki temperatury do -4°C), powodując uszkodzenia w kwitnących sadach i na plantacjach truskawek. Zasięg uszkodzeń przymrozkowych nie był jednak zbyt duży. Czerwcowy opad zawiązków nie wpłynął także ujemnie na plonowanie - ilość pozostałych zawiązków była wystarczająca. Susza glebowa, jaka wystąpiła w wielu rejonach kraju na przełomie czerwca i lipca, na ogół nie spowodowała strat na plantacjach drzew owocowych. Drzewa na podkładkach silnie rosnących nie odczuły braku wilgoci z uwagi na głębszy system korzeniowy, natomiast wiele plantacji uprawianych na podkładkach karłowych (szczególnie wrażliwych na brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie) jest nawadnianych. Z uwagi na wchodzenie w okres pełnego owocowania nowo założonych intensywnych sadów, w bieżącym sezonie znacząco wzrosło plonowanie wielu gatunków owoców z drzew, a zwłaszcza jabłek. Łączna produkcja wszystkich owoców z drzew, w tym przede wszystkim jabłek, jest przewidywana na rekordowym

poziomie. Tegoroczne zbiory owoców z drzew są obecnie oceniane na około 3,7 mln ton, tj. o blisko 2% więcej od wyjątkowo wysokiej produkcji roku poprzedniego, a produkcja jabłek została oszacowana na 3252 tys. t, tj. o 1,8% wyżej od rekordowej ubiegłorocznej. Jeśli warunki dla dorastania jabłek odmian późniejszych będą sprzyjające, to uzyskane zbiory mogą być jeszcze większe. Na obecnym etapie przewiduje się wzrost produkcji (w porównaniu do roku ubiegłego) wszystkich gatunków owoców z drzew z wyjątkiem śliwek.

Zbiory gruszek ocenia się obecnie na poziomie nieznacznie wyższym od ubiegłorocznego, tj. na 75 tys. ton, a produkcję śliwek na poziomie ok. 3% niższym, tj. na 103 tys. t. Przewiduje się wzrost produkcji wiśni, które w poprzednim sezonie z przyczyn ekonomicznych, nie do końca zostały zebrane. Tegoroczne plonowanie wiśni ocenia się na średnim poziomie, a zbiory z sadów wiśniowych szacuje się na około 180 tys. t, przy czym przewiduje się dodatkowo znaczący zbiór z drzew rosnących poza sadami. Czynnikiem ograniczającym wysokość szacowanego zbioru może być jednak znaczna ilość drobnych owoców (które mogą już nie nadrobić strat spowodowanych przez suszę) oraz porażenie przez brunatną zgniliznę (po poprzednim nieudanym sezonie wiele sadów wiśniowych nie było chronionych). Produkcję czereśni ocenia się na wysokim poziomie, tj. na blisko 50 tys. t (wzrost o prawie 4%). Przewiduje się, że łączne zbiory pozostałych gatunków owoców z drzew (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) wzrosną także o ok. 4% w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosą 21 tys. t.

Warunki wegetacji dla krzewów owocowych były nieco gorsze niż dla drzew, co wpłynęło na nieznaczne zmniejszenie plonowania; zbiory większości gatunków szacuje się na poziomie niższym od ubiegłorocznego. Czynnikiem ograniczającym uzyskanie wyższych plonów może być susza. Problemem może być także czynnik ekonomiczny, który będzie decydował o wysokości zbiorów porzeczek czarnej (zbiory tych owoców są szacowane na niespełna 121 tys. t, ale na obecnym etapie trudno przewidzieć rzeczywistą produkcję, która faktycznie zostanie zebrana). Zbiory porzeczek ogółem (czarnych i kolorowych łącznie) ocenia się w tej chwili na ok. 160 tys. t (o niespełna 2% mniej niż w 2014 r.). Tegoroczna produkcja malin będzie także niższa od ubiegłorocznej (o ponad 4%) i wstępnie została oceniona na 120 tys. t. Zanotowano także spadek (o ok. 3%) produkcji agrestu – zbiory agrestu oszacowano na 12 tys. t.

Spośród owoców jagodowych, jedynie dla truskawek przewiduje się wzrost produkcji w porównaniu do poprzedniego sezonu zbiorów (o ponad 2%), a zbiory szacuje się na ok. 207 tys. t. Początkowo warunki wegetacji dla truskawek były niekorzystne. Mimo, że większość plantacji przezimowała bardzo dobrze, to niedobory wilgoci w glebie oraz wiosenne chłody spowolniły wegetację, a majowe przymrozki spowodowały uszkodzenia na niektórych plantacjach. Celem przyspieszenia wzrostu część upraw truskawek została przykryta folią lub włókniną. Okres zbiorów, chociaż nieco opóźniony, był jednak dość długi i przebiegał na ogół w sprzyjających warunkach. Jedynym czynnikiem ograniczającym plonowanie była susza.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Stanisław Niszczoła
Tel: 22 608 33 53
Dariusz Miziołek
Tel: 22 608 33 79

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>